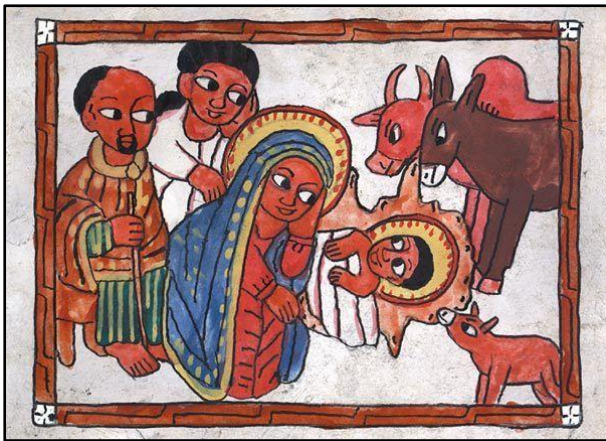

Gemeente van Christus,

Zegt je naam iets over wie je bent? Ik keek even naar het lijstje meest populaire namen van 2018. Julia en Emma voor meisjes, Lucas en Noah voor jongens. Vermoedelijk namen, door de ouders gekozen omdat ze ze mooi vinden, aansprekend. Niet omdat die namen een bepaalde betekenis zouden dragen, of een bepaald stempel zetten op het kindje.

In de tijd waarin Matteüs zijn verhaal opschrijft is dat anders. Een naam in die joodse traditie is veelzeggend. Een naam bergt in zichzelf al een heel verhaal, een belofte.

In dit wonderlijke verhaal over Jozef en Maria springen de twee namen die aan het kindje worden gegeven eruit.

Jezus en Immanuël.

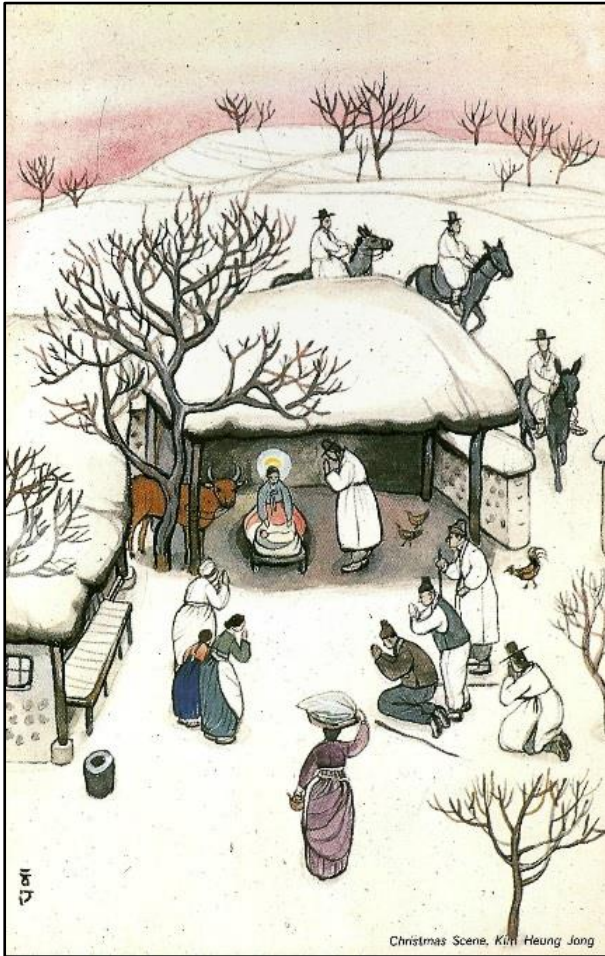
Jezus, die naam betekent Redder, bevrijder. Van die naam zullen niet veel mensen hebben opgekeken, het was een veel voorkomende naam in die tijd. Een naam die iets laat zien van de verwachting van het volk Israël. Ze verwachtten iemand die het volk zal bevrijden, zal redden. De Messias, om wie hooggespannen verwachtingen hingen, verwoord door profeten. Een nieuwe koning zou hij zijn. Wijze Bestuurder, Sterke God, Vader voor Altijd, Koning van de Vrede, een koning zoals David ooit was.

Bij die verwachting sluit Jozef zich aan. Maar niet zomaar omdat dit een populaire naam was, nee, omdat een engel tegen hem zegt dat hij het kindje die naam moet geven. Een naam die grote beloften in zich draagt over de rol die dit kindje zal gaan spelen, hoewel heel anders dan het volk verwacht.

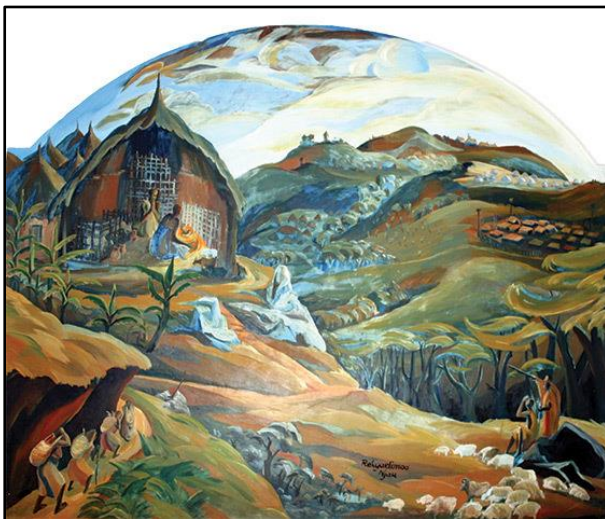
Er wordt nog een naam genoemd, Immanuël. In tegenstelling tot de naam Jezus helemaal geen gangbare naam, maar wel met grote betekenis. God met ons. Vandaag wil ik vooral stilstaan bij die tweede naam, wat die ons vandaag te zeggen heeft.

Immanuël, God met ons. We vieren de geboorte van een kindje, we heten een kindje welkom met die naam. Dit kindje laat op een heel bijzondere manier zien wie God is. Niet een God die veraf blijft, op afstand. Over wie we in abstracte theologische categorieën kunnen spreken en denken. Maar een God die dichtbij komt, zich met ons verbindt, zo tastbaar en zichtbaar in de gestalte van een kindje. Een kindje, mens die het leven met ons deelt.

Om iets te ervaren van wat dat betekent, dat God zo met ons is, deel uitmaakt van ons leven, vind ik het altijd heel intrigerend om te kijken hoe kunstenaars het Kerstverhaal in beeld brengen. In die kunst gaat het er niet om, Jezus af te beelden op een zo waarheidsgetrouw mogelijke manier. In werkelijkheid zal Jezus de karaktertrekken hebben gehad van een joods jongetje, geboren in het Midden-Oosten. Maar ik neem u mee langs een paar kunstwerken waar de kunstenaar iets heel anders doet. Bijvoorbeeld dit eerste beeld, een icoon uit Ethiopia. Jozef en Maria zijn afgebeeld als Ethiopiërs, in die kleding, met die gelaatstrekken, Jozef met een karakteristiek baardje. En het kindje niet anders.

Een heel ander beeld, door een kunstenaar uit Korea. Jezus, geboren in Korea, aanbeden door Koreanen in herkenbare kleding. De hoeden, de lange gewaden, een vrouw die iets op haar hoofd draagt. Die sneeuw moest ik even nazoeken, maar inderdaad, in december kan het in Korea koud winterweer zijn met veel sneeuw, dus ook dat past in het plaatje.

De wereld over, naar Kenia, een Afrikaans land. Hier geen sneeuw maar een berglandschap met een traditioneel lemen huisje waar zojuist Jezus is geboren. Jozef en Maria en het kindje hebben een donkere huidskleur, net als de herders die rechts onderin het beeld hun schapen hoeden.

Jezus geboren in Kenya.

Wat kunstenaars hier doen, is zichtbaar maken wat we bedoelen met het theologische begrip incarnatie. Jezus wordt geboren als mens onder de mensen, deelt het leven met hen, wordt onderdeel van hun gemeenschap. Het woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond, zo

benoemt een van de andere evangelienschrijvers, Johannes, dat. God met ons.

En dan niet als iets dat ooit vroeger gebeurde, in de tijd dat Jezus werd geboren. Maar dat verhaal van Kerst draagt de belofte in zich dat het steeds weer gebeurt. God met ons. God laat zichzelf zien, vandaag, hier en nu, overal, in iedere cultuur en in iedere tijd. Dat drukken deze kunstenaars heel treffend uit.

Nog eentje dan, nu in Guatamala. Natuurlijk wordt er muziek gemaakt bij de geboorte van dit kindje, op traditionele instrumenten. En Maria wiegt haar zoon, die hier duidelijk thuis hoort, hier in midden Amerika, Immanuël.

Dit zijn allemaal nogal lieflijke tafereeltjes. Romantische plaatjes van een kindje, mensen die vol liefde toekijken, het kindje koesteren en aanbidden. Het Kerstverhaal van de stille nacht, de mooie muziek, vrede op aarde. En natuurlijk weten we allemaal wel dat dit een geromantiseerde versie van het verhaal is, dat lieflijke, waar we ons graag aan warmen, bij weg zwijmelen. God met ons verwordt dan tot een slaapliedje, dat ons in slaap sust, weg van de kou, het donker, het kwaad en het lijden.

En dat staat eigenlijk haaks op dit verhaal van Kerst en die naam God met ons. Dit kindje werd geboren, juist in het donker en de kou. Deelde het leven juist met de mensen die werden uitgesloten en gemarginaliseerd. Deze koning wordt niet geboren in een paleis, dit is geen superheld die met magische krachten alles wat tegenwerkt bezweert en laat verdwijnen. Als je ook maar enigszins verdiept in het verhaal van Jezus, na zijn geboorte, is dat wel duidelijk. Het verhaal van Jezus sust ons niet in slaap maar daagt ons uit om te leven, het donker onder ogen te zien, ons te verbinden met mensen die lijden, slachtoffer zijn, kwetsbaar.

Daarom laat ik nog een schilderij zien, ook een beeld van Jezus geboorte, in een setting die confronteert.

Maria, bij de brokstukken van haar veilige wereld. Het kindje en zijn moeder, achter prikkeldraad. In een vluchtelingenkamp, een plaats waar vrouwen en kinderen niet veilig zijn, waar ze niet welkom worden geheten maar waar ze worden tegengehouden. Omdat er geen plaats voor hen is in onze wereld, in onze huizen, in onze warmte, in ons leven.

Bij zo'n beeld krijgen beide namen van het kindje betekenis. Immanuel, het besef dat God erbij is, ook in het diepste lijden, waarin hij deelt.

Maar ook Jezus, Redder, Bevrijder, de naam die ons leert leven met hoop. De naam die ons prikkelt, soms inbreekt in ons veilige bestaan en ons uitdaagt om zelf ook deel te zijn van die hoop. Om licht te brengen in het leven van anderen, om anderen met open armen te verwelkomen.

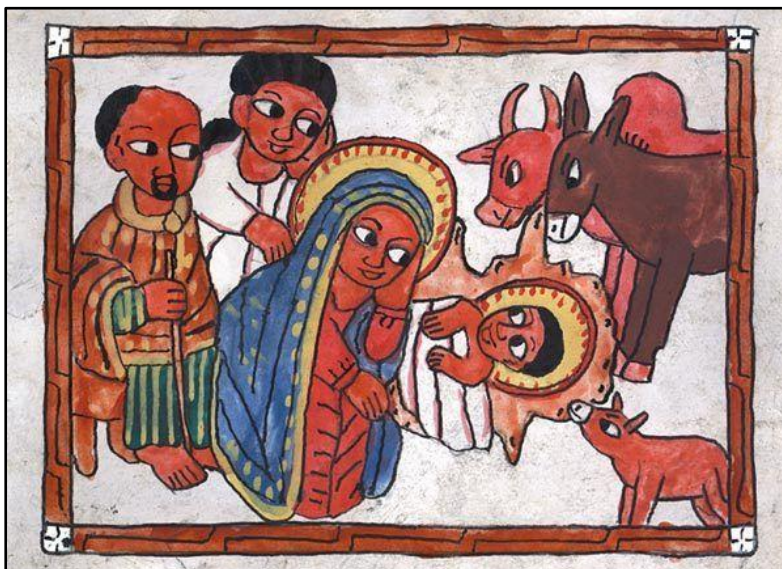
Een reis over de wereld, en nu komen we terug bij onszelf. Daar heb ik geen kunstwerk van, Jezus geboren in 2018, in Nederland, in Zwolle. Maar dat is ook bij uitstek een beeld dat u voor uzelf kunt maken. Wat betekent het voor u, vandaag, om Kerst te vieren? Hoe is God met ons, vandaag?

Dat zijn vragen die ik natuurlijk niet zo voor u kan invullen. Ik wil er wel even bij stilstaan en wat u wat gedachten meegeven.

Jezus komt ons bestaan, ons leven, binnen in de gestalte van een klein kindje. Ik hoop dat dat kindje vandaag bij ons hoop, geloof en liefde wekt.

Hoop, zoals de geboorte van een kindje altijd hoop geeft. Er opent zich een leven, een toekomst. Een joods spreekwoord zegt: in ieder kind kan de Messias worden geboren, de bevrijder. Met Kerst kunnen we zeggen: in ieder kindje laat God iets van zichzelf zien, wordt God geboren in ons bestaan. Het leven wordt doorgegeven, en het is niet zonder zin. Een kind is ons geboren, en daarom is er hoop, dat het goede sterker is dan het kwade, dat recht en vrede bestaansrecht hebben, dat in het diepste donker een toekomst zich kan openen.

Geloof, is dit kindje in staat geloof bij ons wakker te maken? Geloven is vandaag en hier niet zo gemakkelijk meer. Misschien is geloof ook zo gaandeweg uit uw leven verdwenen, zegt het niet zoveel meer. Het is een interessante vraag of en hoe het Kerstfeest iets van geloof weer wakker kan maken. Niet op een dwingende manier, als een pakketje waarheden en geloofsregels die u worden opgelegd. Misschien is het maar goed dat velen van die manier van geloven juist afstand hebben gedaan. Maar misschien lukt het wel om je in dit verhaal van Kerst te laten meenemen. Meenemen in het besef dat het leven minder voorspelbaar en minder gesloten is dan wij soms denken. Dat er ruimte is voor het onverwachte, voor een stem die jou aanspreekt. Ruimte waarin je wordt uitgenodigd, om je te verwonderen, je te laten aanraken, te knielen in het besef dat ik zelf niet het middelpunt van de wereld ben, maar deel van iets wat mij overstijgt. Een vonkje van geloof dat je verwarmt en je misschien in beweging zet, op zoek naar wat dat geloof voor jou zou kunnen betekenen. Op die manier het kindje welkom heten, open voor alle verrassingen dat het zou kunnen brengen. Hoe mooi zou dat kunnen zijn.

En liefde tenslotte, is dat niet het overrompelende gevoel dat een pasgeboren kindje oproept? Een liefde waar je niet eens zo bewust voor kiest, maar die je overkomt. Als je zo'n kindje in je armen neemt, is de ervaring van zoveel ouders, kun je bijna niet anders dan het knuffelen, wiegen, beschermen, liefhebben. Zo hoop ik dat het Kerstfeest liefde in ons allemaal wakker maakt. Liefde die niet vrijblijvend is, die soms juist iets van ons vraagt dat moeilijk is. Liefde die

het goede zoekt, voor de ander. Liefde die ons verbindt met andere mensen, en die ons door andere mensen heen ook verbindt met God, de bron van alle liefde.

Zo wens ik u toe dat dit Kerstfeest voor u een feest mag zijn vol hoop, geloof en liefde. Want God is met ons in Jezus, Immanuël. Amen